

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisporna petit-vrsta 20 vin., vsa stran 60 K, pol strani 30 K, četrt strani 15 K, osminka strani 8 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo „Slovenskega Doma“ v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. I. nadstr. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo upravnštvu „Slov. Doma“ v Ljubljani.

Na znanje!

Kdor sprejme prvo številko in je ne vrne, ga vpišemo med naročnike.

Iz cerkve nas pode!

Ko sta slovanska blagovestnika Ciril in Metod krstila Slovence, sta jim izposlovala v Rimu božjo službo v materinskem slovenskem jeziku.

Naši predniki so torej molili boga in mu peli slavo v cerkvi v svojem rodnem maternem jeziku.

To pa ni bilo po volji našim narodnim sovragom, ker so vedeli, da je domači bogoslužni jezik v cerkvi najmočnejši jez in najkrepkejša zapreka proti potujčevanju.

Zato so jeli na vseh konceh in krajih ruvati proti slovenskemu bogoslužnemu jeziku in ker so jih v tem njihovem stremjenju podpirali vsi visoki cerkveni in posvetni krogi, se jim je posrečilo tekom stoletij iztisniti slovenski bogoslužni jezik iz vseh cerkva na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem.

V vseh cerkvah na Slovenskem je odslej zavladala latinščina kot bogoslužni jezik, edino kršna Istra je še dandanes ohranila dragoceno svetinjo staroslovenskega bogoslužnega jezika, ki sta jo našim pradedom zapustila kot najdražjo dedščino sveta blagovestnika Ciril in Metod.

Slovenski in hrvatski duhovniki v Istri so do zadnjega časa opravljali božjo službo v častitljivem staroslovenskem jeziku.

Toda tudi ta zadnji ostanek slovenskega bogoslužja v cerkvi je bil trn v peti našim narodnim nasprotnikom.

Zlasti pa je bodla v oči ravnopravnost slovenskega jezika v cerkvi z latinščino tržaškega škofa dr. Nagla, zagrizenega nemškega nacijonalca.

Ta nemški škof, ki je smrtni sovražnik vsega, kar je slovensko in slovansko, ni preje miroval, dokler ni izgnal slovenskega bogoslužnega jezika iz cerkve v Istri.

Nedavno tega je izdal ukaz, da se božja služba odslej ne sme več opravljati v staroslovenskem jeziku po istrskih cerkvah, marveč da se ima povsodi izključno rabiti latinščina.

Ta ukaz zagrizenega nemškega škofa je povzročil med slovenskim in hrvatskim ljudstvom v Istri nepopisno ogorčenje in razburjenje.

Temu škofovemu povelju so se duhovniki pokorili in na praznik sv. Štefana so po vsi Istri jeli opravljati božjo službo v latinskem jeziku.

Tako se je zgodilo tudi v Lanišću.

Ko je jel župnik brati mašo v latinskem jeziku, je ljudstvo kar okamenelo. Ko pa je zapel »Gloria in excelsis deo«, mesto »Slava bogu na višavah«, je zaplakalo in zahtelo vse ljudstvo ter od prvega do zadnjega z ministranti vred zapustilo božji hram. V cerkvi je ostal župnik sam.

Pred cerkvijo je ljudstvo glasno jokalo ter klicalo božje prokletstvo na tiste, ki mu hočejo s surovo roko ugrabiti zadnjo svetinjo, ki sta mu jo zapustila sveta apostola Ciril in Metod.

Topeč se v solzah so verniki soglasno sklenili, da ne prestopijo preje cerkvenega praga, dokler škof ne prekliče svojega ukaza, in dokler se ne vrnejo vse pravice v cerkvi častitljivi staroslovensčini.

In od tega dne je cerkev zapuščena. Nihče ne zahaja k božji službi, zvonovi molče, ker ni nikogar, ki bi zvonil, cerkvena opravila se ne opravljajo, ker ni nikogar, ki bi jih zahteval.

Isto kakor v Lanišću, se je zgodilo tudi v Slumu, v Brestu, Vodicah, Munah in po drugih istrskih župnijah.

Povsodi je ljudstvo do skrajnosti ogorčeno in zadeto v svojih najsvetejših čustvih.

Vlada nas zatira, da komaj dihamo, vse nam je nasprotno, a sedaj nas pode celo iz cerkve in nam ne puste niti našega boga moliti v našem jeziku. Ali mera našega trpljenja še ni polna? Ali naj nam naši narodni sovragi ukradejo boga celo iz naših src?

Taki in enaki vzdihni kipe sedaj v nebo iz src vseh Slovencev in Hrvatov v Istri.

In mi Slovenci na Kranjskem?

Pri nas je že zdavno izgnan iz cerkev slovenski jezik in tuja nerazumljiva latinščina se brez odpora uvaja celo v cerkveno petje.

Mi se damo slepo voditi od protinarodnih duhovnikov in nimamo nobenega sočutja z boleščjo naših rodnihi bratov v Istri, katerim je nemški škof ugrabil najdragocenejšo svetinjo, podedovano od sv. bratov Cirila in Metoda. Žalostna nam majka! Ako bi sedaj vstaja k novemu življenju sveta blagoslovnik, zjokala bi se nad nami!

Somišljeniki!

Naročajte, priporočajte in širite „Slovenski Dom“, ki je najboljšo in najcenejše kmetsko glasilo. Izhaja vsak teden in stane za vse leto samo 3 krone!

Politični pregled.

Avstrija.

Poslanska zbornica je pretekli teden z vso hitrostjo rešila najnujnejše stvari in šla na novoletne počitnice, ki imajo trajati do meseca februarja. Med tem časom se bo, kakor zatrjujejo, izvršila izprememba v ministrstvu. Kdo bo vstopil v novo ministrstvo, še ni znano, to pa je gotovo, da bo na čelu nove vlade zopet baron Bienerth. Tudi to se zatrjuje, da bo v ministrstvo vstopil tudi eden izmed jugoslovanskih poslancev. Kdo bo ta mož, ki bo poklican na cesarskem dvoru zastopati koristi jugoslovanskih narodov, o tem se mnogo ugiblje. Nekateri listi pravijo, da postane minister hrvatski poslanec dr. Laginja, drugi pa so mnenja, da prideta v poštev Povše ali dr. Šusteršič. — Za nas napredne Slovence bi bilo najbolje, ako postane minister dr. Laginja, ki je znan kot nepristranski politik in ki je velik prijatelj Slovencev, ne glede na politične stranke.

Hrvatska.

Zmaga narodnih poslancev v pravdi proti dr. Friedjungu na Dunaju, o kateri smo poročali že v zadnji številki, je na Hrvatskem napravila velikanski utisk. Poslancem, ki so se vrnili z Dunaja, so privedili povsodi navdušen sprejem. Na vladne kroge pa je izid dunajske pravde vplival naravnost uničujoče, zakaj ban baron Rauch in njegovi maloštevilni pristaši so si v svesti, da je z zmago narodnih poslancev na Dunaju odklenkalo njihovemu gospodarstvu na Hrvatskem. Listi pišejo, da bo ban baron Rauch kmalu po Novem letu prisiljen odstopiti, vlado pa dobi v roke narodna večina v saboru (deželni zbor). Ban postane baje zopet grof Pejačević, ki je tako junaško nastopil v pravdi na Dunaju.

Ogrska.

Med vladarjem in ogrsko vlado še vedno ni prišlo do sporazumljenja in vse kaže na to, da mirnim potom sploh ne bo mogoče doseči soglasja.

Vladar je določil za bodočega ministrskega predsednika dr. Lukača, ki sedaj mešetari s strankami, da bi jih pridobil za svoje načrte. Zdi se pa, da bo tudi njegov trud ostal brezuspešen in da ne bo vladarju preostalo drugega, kakor ostresti se vseh ozirov in uveljaviti splošno in enako volilno pravico, ki bo brez dvoma za vedno oslabila premoč Madžarov na Ogrskem.

Srbija.

Srbska skupščina (državni zbor) je odobrila zakonski predlog o najetju državnega posojila v znesku 150 milijonov dinarjev. To posojilo se ima porabiti za oboroženje armade in za zgradbo novih železnic. — Te dni je bil v Belgradu turški finančni minister Džavid bej, da se pouči o nameravani zvezi balkanskih držav, h kateri bi imela pristopiti tudi Turčija.

Bolgarska.

Vsa Bolgarska se že sedaj pripravlja na znamenite shode, ki se imajo meseca junija vršiti v Sofiji. Ti shodi so: vseslovenski shod, shod slovanskih zdravnikov in shod slovanskih časnikarjev. Pretekli teden so imeli v Sofiji zborovanje zastopniki vseučilišča, mestnega občinskega sveta in vseh bolgarskih prosvetnih društev, da se dogovore o pripravah za te shode. Da bodo te prireditve nekaj veličastnega, jamči že to, da je bolgarska vlada za te prireditve nakazala 50.000 levov (kron), mestni občinski svet pa 50.000. Pričakovati je torej, da bodo te prireditve tako sijajne, kakor jih je bilo še malo med Slovani. Želeti je le, da bi bile tudi prav tako plodonosne in uspešne.

Ogromni primanjkljaj v deželnem gospodarstvu.

V torek, dne 28. t. m., se je sešel deželni zbor kranjski na svoje zimsko zasedanje, ki ima trajati ves mesec januar.

Prva seja je v prvi vrsti veljala začasnemu deželnemu proračunu, ki je bil sprejet z glasovi klerikalne večine.

V tej seji je deželni odbor predložil tudi deželni proračun.

Ko so poslanci dobili v roke ta proračun, so se jim brez dvoma ježili lasje.

Proračun namreč izkazuje **4 milijone 849.128 K potreščin**, pokritja pa samo **1 milijon 420.176 K**, torej primanjkljaja **3 1/2 milijona kron!**

To je tako ogromna svota, da se mora vsak, in če je tudi klerikalec, nehote vprašati, kako in s čim pa naj ta velikanski primanjkljaj pokrije naša revna kranjska dežela?

Davki nas že itak tišče ob tla, da komaj dihamo, kako naj pokrijemo še ta ogromni primanjkljaj?

Žalostna, naravnost obupna bodočnost se nam obeta.

Klerikalci, ki so nam preje obljubovali, da bo teklo v naši deželi samo mleko in med, so nas v enem letu spravili v tak obupen gmotni položaj, da nam bo treba šteti zadnji vinar, ako bomo hoteli, da zopet uvedemo ravnotežje v deželno gospodarstvo.

In kako se mislijo klerikalci izkopati iz tega obupnega položaja?

Na zelo enostaven način.

Povišati hočejo deželne doklade za celih 33%, torej od 40 na 73%!

Sedaj pa primerjaj slovenski kmet:

Ko so naprednjaki gospodarili v deželi, so shajali s **40% deželnimi dokladi**, sedaj so klerikalci še le eno leto na krmilu, pa jim te doklade več ne zadoštujejo!

Tako slabo in zanikrno so gospodarili v tem letu, da morajo zvišati doklade kar za **33%!**

Kam bomo prišli, ako bodo ti klerikalni »osrečevalci« ljudstva leto za letom tako gospodarili in tako povečevali deželne doklade?

Slovenski kmet, izračunaj si to na prstih in prevdari trezno, ako je bilo pametno, da si oddal pri zadnjih volitvah svoj glas klerikalnim poslancem, ki te bodo spravili še na beraško palico!

Slovenski kmet, prevdari to in premisli!

Klerikalno izdajstvo in nasilstvo na Goriškem.

V deželnem zboru goriškem so slovenski klerikalci zagrešili grdo narodno izdajstvo, da so se zvezali z laškimi liberalci, samo da bi potisnili ob tla svoje rojake — slovenske naprednjake, ki so izvojevali pri zadnjih volitvah 5 mandatov.

Deželni zbor je imel pretekli torek svojo prvo sejo, na katere dnevnem redu je bilo poročilo o izvršenih volitvah, to je, da li se imajo volitve poslancev priznati za veljavne ali ne.

Proti volitvi v trgovski in obrtni zbornici, kjer sta bila izvoljena dva laško-liberalna poslanca na dokazano sleparski način, je vložil slovenski napredni poslanec Gabršček protest. Dokazal je, da je bilo **700 glasovnic ponarejenih in da bi torej po pravici morala biti izvoljena dva slovenska kandidata**. Z ozirom na to je predlagal, naj se izvolitev laško-liberalnih poslancev razveljavi ter razpiše nova volitev. A kaj so storili slovenski klerikalci? Glasovali so z laškimi liberalci za to, naj se izvolitev na sleparski način voljenih dveh laško-liberalnih poslancev potrdi!

To je narodno izdajstvo, ki je nima primere v slovenski zgodovini!

A še lepše šele pride!

Šlo se je na to za volitve v slovenski veleposestniški kuriji, kjer so bili izvoljeni trije slovenski napredni poslanci.

Izvolitev teh treh naprednih slovenskih poslancev so slovenski klerikalci dogovorno z laškimi liberalci brez sence kakšne upravičenosti kratkoma razveljavili!

To nečuvveno nasilstvo, ki se doslej še ni zgodilo v nobenem deželnem zboru v Avstriji, in ki mu je najti edino še primere na Madžarskem, je edino še preostala dva slovenska napredna poslanca Gabrščka in dr. Gregorina tako ogorčilo, da sta na mestu odložila svoja mandata.

Na Goriškem se torej vežejo klerikalci z najhujšimi narodnimi sovražniki — z liberalnimi Lahi, samo da bi z njihovo pomočjo ubili slovenske naprednjake, katerih najvišje načelo je, da bi pošteno in nevstrašno zastopali pravice in koristi slovenskega ljudstva. In take propalice se še drznejo imenovati Slovence?! Vsak pošten Slovenec bo pljunil na takšne narodne izdajce in brezdomince!

Petdesetletnica „Učit. Tovariša“.

Slovensko napredno učiteljstvo slavi dne 7. januarja 1910 50letnico »Učiteljskega Tovariša«. Slov. javnost opozarjamo na list, ki izide imenovanega dne v jubilejski izdaji. Krepko se bori to glasilo našega učiteljstva za stanovske in šolske, kakor hkrati narodne in naše lastne interese. Dolžnost nam je, da se zanimamo za naša šolska vprašanja in težnje ter naše učiteljstvo podpiramo pri njega trdem boju. Zaman bi bil ves trud učiteljstva, da ne pripomore k njega boju tudi slovenska napredna javnost! Ni slov. napredne javnosti samo moralna dolžnost, temveč celo nje lastni interes, da podpira napredno učiteljstvo, ker v naprednem učiteljstvu leži naprednost šolstva in naroda.

Ne s puhlo frazo »prijatelj učiteljstva«, temveč dejansko pokažite, da se zanimate za šolska in učiteljska vprašanja — s tem, da se vsi do zadnjega naročite na »Učiteljskega Tovariša« in podpirate po naprednih listih učiteljstvo v moralnem oziru, z naročnino pa v gmočnem oziru. Da je ne bode napredne gostilne in kavarne, kjer bi ne bilo tega pomembnega tednika.

Pokažimo, da slovensko napredno učiteljstvo ni osamljeno, da je z njim tudi slovenska napredna javnost, ki ga podpira in brani.

Naprednemu razumništvu!

„Slovenski Dom“ je napredno kmetško glasilo, ki je urejevano popolnoma samostojno.

Častna dolžnost vsakega naprednega razumnika je, da gmočno in duševno podpira ta slovenskemu kmetu namenjeni napredni list.

Vabimo torej slovenske razumnike, naj nas podpirajo z duševnimi prispevki ali pa si naj vsaj naroče „Slov. Dom“.

Razgled po Slovenskem.

r Kako se gospodarji z deželnim denarjem? Na drugem mestu govorimo o velikanskem primanjkljaju, ki ga izkazuje deželni proračun. V deželnem gospodarstvu manjka pokritja nič manj kakor 3 in pol milijona kron. Vzpričo tako obupnega gmočnega stanja deželnih financ bi človek mislil, da bo klerikalna gospoda štedila na vseh koncih in krajih, in da bo pazila na vsak vinar, ki ga izda. Toda kakor vse kaže, delajo klerikalei tako, kakor tisti kmet, ki prireja pojedine in daje svojim znancem za pijačo, da teče vino v potokih raz mize na predvečer, ko mu imajo domačijo prodati na dražbi.

Med postavkami proračuna čitamo namreč tudi to-le točko: »100 kron za sv. mašo ob otvoritvi deželnozbornskega zasedanja«. Kdaj pa stane pri nas maša, čisto navadna maša sto kron? Ali je maša, ki jo bere škof, ki je, mimogrede rečeno, tudi član deželnega zbora, in bi torej kot tak moral mašo opraviti brezplačno, več vredna kakor služba božja kakega drugega duhovnika? Pomislite, kmetje, 100 kron za eno samo mašo! Nehote se človeku vsiljuje misel, kako skrajno zanižno morajo klerikalei gospodariti z deželnim denarjem, ako za maše plačujejo po 100 K. Vsakomur se mora roditi sum, da so razsipni in radodarni ne samo nasproti škofu, ampak tudi nasproti prečastiti duhovščini. Potem seveda ne preostaja dosti za kmeta in dežela mora vedno globeje lesti v milijonske dolgove. Kaj pak, teh ne bosta poplačala škof in

duhovščina, marveč kmet in meščan. Slovenski kmet, ali ne sprevidiš tega?

r Narodnost naših klerikalcev. Klerikalei se nasproti kmetom kaj radi postavljajo, da so odločni slovenski narodnjaki. Da namečejo kmetškemu ljudstvu še več peska v oči, zaropotajo včasih v svojih časopisih prav rahlo tudi proti Nemeem. Kako narodno zavedni pa so ti naši klerikalei, kaže pa ta-le dva značilna slučaja: »Pri deželni vladi je v službi kot inženir trd Nemeec Geilhofer. Tega moža so sprejeli v deželno službo in ga napravili kar za stavbnega svetnika. In vendar strada kruha mnogo domačih sinov, ki bi bili za to službo prav tako, ako ne še bolj sposobni kakor Nemeec Geilhofer. Seveda ti domači inženirji morda niso klerikalei, zato jim dr. Lampe ne privoščei koščka kruha, marveč raje sprejema v deželno službo tujca — nemškega zagrizenca Geilhoferja! — V Beli peči na Gorenjskem vzdržuje dežela nemško šolo. Na tej šoli je bila razpisana služba nadučitelja. Za to službo sta prosila Slovenec Potokar in Nemeec Krauland. Ko se je v deželnemu šolskemu svetu šlo za oddajo te službe, so se klerikalni člani deželnega šolskega sveta vzdržali glasovanja ter s tem pripomogli, da je bil z glasom deželnega predsednika Schwarz imenovan za nadučitelja v Beli peči Nemeec Krauland. Torej tudi v tem slučaju so raje privoščili dobro službo nemškemu zagrizencu, kakar domačinu in dobremu Slovincu. Taka je narodnost slovenskih klerikalcev!

Konfiscirano!

r Zavarovanje za življenje. Prva češka splošna delniška družba za zavarovanje na življenje v Pragi je sprejela potom svejega generalnega zastopstva v Trstu nalogo, sklepati odslej za šolsko družbo »Sv. Cirila in Metoda« v Ljubljani, zavarovanje že od 500 kron naprej, da omogoči sodelovanje pri tej do sedaj najvažnejši akciji slovenskega naroda vsakemu Slovincu in Slovenki sploh, četudi razpolaga le z majhnimi, skromnimi sredstvi. Ta akcija se mora razširiti v vse, v najširše narodne sloje — sodelujmo vsak po svoji moči in velikanski uspeh nam je zagotovljen že sedaj. Tridesetleten zavarovane bi n. pr. plačeval za 500 K zavarovane vsote na leto po 11 kron zavarovalnine; mlajši bi plačevali malo manj. Vsekakor so to tako nizki prispevki, da jih lahko

zmore prav marsikdo. Vse zavarovalne listine, sklenjene v prid družbi »Sv. Cirila in Metoda« v Ljubljani, pošljemo njej, da jih ona sprejme in shrani in vsak zavarovaneec ter zavarovanka dobi primerno potrdilo in zahvalo za dotično zavarovalno listino. Imena vseh zavarovancev bodo objavljena v listih v splošno spodbujajo in javno tekmovanje. Prva češka splošna delniška družba za zavarovanje na življenje v Pragi je nadalje sklenila, da bo dajala družbi »Sv. Cirila in Metoda« v Ljubljani tudi provizije od vsakega takega zavarovanja, vsled česar bo imela družba »Sv. Cirila in Metoda« že takoj sedaj znatne dohodke od te akcije, kar bo zanjo vsekakor prav velike važnosti. Opozorjamo na tozadevni oklice, ki smo ga priložili v zadnji številki.

r Kolinska tovarna je že v svojem novem posloplju na ljubljanski Martinovi cesti. Pravzaprav to ni eno samo posloplje, temveč več lepih paviljonov. Ob vhodu, ki bo prav monumentalno izdelan, je na desni posloplje s stanovanjem hišnika, na levi pa pisarne in ravnateljevo stanovanje. Glavno posloplje, ki je dvonadstropno, obsega strojarnico in kotlarnico, ekspedicijsko blaga, pražarnico cikorijske, mline itd. Poleg posloplja se dviga 40 m visok dimnik. Pražarna za fige ima svoje posebno manjše posloplje. In slednjič so tu obširna skladišča. Vsa posloplja bodo imela električno razsvetljavo in centralno kurjavo. Stala bodo sredi lepega parka z vabljivimi senčnimi klopnicami in vodometom. Tako bo tovarna delala ugoden in prav nič »tovarniški« vtis. Definitivno bo vse izvršeno meseca maja.

r Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani prosi vse oskrbnike družbenih nabitnikov, da jih še ta teden zanesljivo odpro ter prispevke dopošljejo družbi direktno po pošto - hranilnični položnici ali poštne nakaznici. Opazilo se je, da nekateri oskrbniki pošiljajo te prispevke časopisom. To se naj opusti, sicer nima družba evidence.

r Za obrambni sklad družbe sv. Cirila in Metoda so se nadalje prijavili sledeči p. n. gg.: 510. Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda št. 1 v New Yorku 511. I. V. iz Višnje gore (plačal 200 K); 512. Omizje v Trstu (plačalo 50 K); 513. Županstvo občine Bovec; 514. Županstvo občine Solkan (plačalo 200 K); 515. Premrov Janko, rač. svetnik v Sarajevu; 516. Češka obee v Ljubljani (plačala 50 K); 517. Stanko de Gleria, stud. med. v Dol. Logatecu (plačal 10 K); 518. Omizje v Joško Rajhovi gostilni na Moti pri Ljutomeru. 519.—520. Slovenska trojica dunajske okolice (2×200 K; plačala na račun 40 K).

r »Sokolski dom« v Hrastniku. Iz Hrastnika nam pišejo: »Sokolski dom«, to je danes v mislih in željah vsega narodno čutečega Hrastnika. Če hočemo zasigurati obstoj in proevit našega Sokola — in ž

njim slovenski značaj Hrastnika — preskrbeti mu moramo prostorov, kjer se bo de prosto, svobodno gibal, živel in se učil. »Sokolski dom« — to je danes naš cilj, katerega moramo doseči. Trdni, neomajni so naši sklepi, katerih dovršenju hočemo posvetiti vse svoje moči. Že so se storili prvi koraki, darovale vsote in vsotice in neštetokrat bodo še posegli slovenski Hrastničanje v svoje žepe. — V zavesti, da smo prevzeli nalogo, ki je sami ne zmoremo, kličemo v pomoč vso slovensko javnost. Slovenke, Slovenci, ne zgražajte se, češ, preveliki so davki, ki jih terjajo od nas narod. Čujte: Tudi mi Hrastničanje prispevamo z zelo lepimi vsotami naši družbi, prirejati moramo, da obdržimo ravnotežje tukajšnji šulferajnski šoli, deci družbenih vrtecev Miklavžev večer, božičnico — stotaki gredo v ta namen; sedem narodnih društev podpiramo in vzdržujemo. In vse to sloni vedno le na istih redkih ramah. — Vendar ne obupamo, vztrajati hočemo na narodnem braniku do zadnje kaplje krvi. In tudi vi, bratje, nas ne smete pustiti. — **Na pomoč!** Prispevki se objavijo v »Slovenskem Domu«. Darila naj se pošiljajo na »Telovadno društvo Sokol« v Hrastniku. Na zdar!

r Podkovska šola v Ljubljani. Na podkovski šoli c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani se sprejme za I. polletni tečaj 1910, kateri se prične s 3. januarjem, še nekaj učencev. Kovaški pomočniki, kateri žele priti v ta tečaj in obiskati tudi tečaj za mesogled, naj nekolekovane prošnje takoj vložijo na vodstvo podkovske šole v Ljubljani. Vodstvo bode preskrbelo, da dobe vsi revni učenci podpore v znesku 100 do 120 kron.

Nas je nad 150 milijonov!

Slovani smo eno največjih plemen človeštva na zemlji. V Evropi tvorimo Slovani tretjino vsega prebivalstva in zavzemamo med vsemi narodi največji del zemlje.

Ako se razmere ne bodo predrugačile, se število Slovanov podvoji po preteku štiridesetih let.

Temu nasproti se bo število Germanov podvojilo šele v 100 letih, ono Romanov pa celo šele v 300 letih.

Vse torej kaže na to, da pripada bodočnost nam Slovanom.

Anglež dr. Wachsburn piše o tem:

»Romansko in germansko plemo je že odživelo svojo dobo, ne da bi moglo uveljaviti pravo krščansko civilizacijo. Romanska in germanska plemena so vselej dajala prednost gmotnim stvarim nad duhovnimi ter so si ustvarila boga v mamonu.

Potrošila so plemenito svojo mladeniško silo in se čutijo sedaj onemogle, zavedajoč se svoje ostarelosti.

Vse čaka na prihod slovanstva, da bi prenovilo in prerodilo Evropo ter uveljavilo vseobče bratstvo ljudi na zemlji.

Dolenjski novičar.

d **Iz Škocjana** nam pišejo: Kaplan Janez Florjančič je te dni jasno pokazal, kaj bi počela duhovščina s kmetom, ako bi še enkrat pridobila popolno vlado nad kmetom. Evo slučaja: Te dni je šel kaplan Florjančič iz škocjanskih hribov pozno popoldne sladko ginjen domov, in sicer tako natrkan, da se mu je sredi pota nekaj prigodilo. Mino je prišel priprost kmet; opazil ga je sicer, a je šel svojo pot naprej. A blagoslovljeni gospod je skočil pokonci ter napadel kmeta Vrabiča, rekoč: »Ali veš, kdo sem jaz?« Na čakajoč odgovora je udaril s palico kmeta po rami. Kmet mu je udarec seveda vrnil, na kar se je vnel med njima pravcati pretep. Med pretepom je kaplan obkladal kmeta s psokami: »baraba, lump« itd. Končno je kaplanu prišel na pomoč organist, ki ga pa je Vrabič sunil od sebe po bregu, da je komaj pobral svojega rojstva kosti. Kaplan je kasneje po svojih agentih pregovoril Vrabiča, da je podpisal izjavo, v kateri prosi kaplana za odpuščanje, in obljublja, da bo plačal 10 K za »cerkev«. Pa kmet se sedaj kesa tega in gotovo ne bo štel kaplanu obljubljenih kron. Jakče, le pameten bodi pa pridi v Škocjan in si raje kupi za tistih deset kron mesa za praznike. Črnosukneža pa drugič zopet malo poženi, se bo že privadil, da bo drugič preje hodil domov.

d **Kdo so oderuhi in goljufi?** Iz Škocjana nam piše somišljenik: Kaplan Florjančič nam je s prižnice povedal med cerkvenim govorom, da so krojači in čevljarji oderuhi. Prav! Kako pa bi se naj Vam reklo? Zadnji pogreb kmeta P. je bil v teku desetih minut končan, a Vi ste računali 34 kron! Dalje je pridigoval, da so krčmarji in trgovci goljufi! Kaj pa poročite k temu Lojze pri mostu? Je res hud poper, Lojze, kaj ne?! Pa Lojze itak nikoli ne hodi poslušati pridige!

d **Kostanjeviški karp.** Ribič Jože Medven v Kostanjevici je 23. grudna vjel v mrežo v Krki izredno velikega karpa, ki je tehtal 6 $\frac{1}{2}$ kg. Ker ni bil »podkovan«, so ga za božične praznike pojedli menihi kartuzijanci v Pleteljah.

d **Podružnica družbe sv. Cirila in Metod v Škofljici** priredi na novega leta dan ob 5. popoldne v steklenem salonu g. Ogorelea burko: »Oče so rekli, da le« in alegorijo z deklamacijo: »Staro in novo leto.« Da oživi novi odbor podružnice marljivejše delovanje v prid šolske družbe, je sklenil prirediti serijo predstav in vljudno vabi radi večjega gmotnega uspeha k mnogobrojni udeležbi.

d **Občni zbor grosupeljske podružnice Ciril - Metodove družbe** se vrši v soboto, na novega leta dan, t. j. 1. januarja 1910 ob 4. popoldne v gostilniških prostorih g. Koprivca v Grosupljem s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo tajnika in blagajnika; 2. volitve; 3. predavanje: Boj za

slovenske šole; 4. slučajnosti. — Dobrodošel vsak, ki mu je mar napredek naše šolske družbe.

d **Ribniškega »Sokola«** letni občni zbor se vrši, kakor običajno vsako leto na sv. Treh kraljev dan, 6. januarja 1910 v telovadnici pri Cenetu. Pričetek ob pol 4. popoldne. Pripomni se, da zunanji člani ne dobe osebnega obvestila. — III. sokolski ples se vrši na pustno nedeljo. Zajamčen je oddelek »Slovenske Filharmonije.«

d **»Belokranjski Sokol«** v Metliki je priredil v nedeljo 27. decembra t. l. prvi svoj bratski sestanek, ki je zelo dobro uspel. Velika udeležba kaže, da uživa Sokol simpatije pri vseh slojih prebivalstva mesta in da prodira Sokola v vedno širše kroge. Brat načelnik K. Fux je otvoril zabavni večer, pozdravil zlasti navzočega g. župana ter predaval nato o Sokolstvu. Po predavanju se je razvila zelo živahna zabava in ko smo se morali ločiti, je odšel vsak z željo, da bi priredil naš Sokol še več takih večerov. Prihodnji sestanek je v nedeljo po novem letu pri br. Alojziju Francu.

d **»Belokranjski Sokol«** priredi v četrtek, dne 6. prosinca 1910 veliko veselico z zelo zanimivim programom. Upati je, da bode to zopet večer, ki bode združil vse sloje v bratstvu. Vsak naj pohiti na to sokolsko veselico, gotovo mu ne bode žal.

d **»Narodna čitalnica v Metliki«** priredi na Silvestrov večer veselico z lepim programom. Vstop je vsakemu dovoljen. Za predsednika je bil izvoljen na zadnjem občnem zboru gosp. Rado Predalič. Upamo, da bode čitalnica sedaj dobro uspevala ter da se kmalu otvori knjižnica, zlasti, ker jo je prevzel v oskrbo naš delavni član Novak.

d **Ena najzanimarnejših cest** je gotovo deželna cesta iz Kočevja preko Banjeloške in Fare na Brod. Občinski odbor banjeloški je proti temu že večkrat odločno protestiral, a dosedaj še vedno brez uspeha. Blata je toliko, da se pogrezamo v njem, ob cestah pa leže že leta in leta kupi s travo zaraščenega gramoza. Morda so samo za parado in slepilo gotovim krogom. Ničesar nimamo, oddaljeni, ločeni od vsega sveta, dajte nam vsaj pošteno cesto.

d **15.000 K** si izposodi banjeloška občina za prezidavo šole, kateri znesek se izplača na amortizacijo v 30. letih. Apno je že deloma pripravljeno in tudi z dovažanjem opeke se prične v kratkem. Občina je storila svoje, naj store še drugi svoje.

d **Sneg** je tudi po kočevskih hribih pobralo, dasi je letos dvakrat zapadel in so mimo nas že sanke frčale. Posebno gorki so bili božični prazniki. Otroci so letali bosí okoli in donašali marjetice in trobentice. Za našo Sibirijo gotovo redka prikazen, ki ostane osobito mladini v trajnem spominu.

d **Iz Zagorja ob Savi.** Dne 26. decembra so volili v okrajno bolniško blagajno

delegati, oziroma zastopniki v ožjem krogu načelnštvo in nadzorništvo. Med delodajalci je zmagala naša stranka, malodane soglasno. Izvoljena sta v odbor: Karel Flisek iz Zagorja in Franc Planinšek iz Litije, za računsko preglednika pa: Alojzij Ašič iz Lok in Ivan Bajcar iz Toplice. Med delojemalci so zmagali naši nasprotniki, Čobalovi pristaši. Vedeli smo že naprej, da v sedanjem času mi gotovo propademo. Med volitvijo je Čobal predlagal neko stvar samo v nemščini. Nekdo ga je povprašal, kako se glasi njegov predlog v slovenščini? Na to vprašanje je nekaj zamrmral, kar pa menda sam ni dobro razumel. Čobaloveci, namreč nemčurski steklarji in brusači in pa znani Čapuder so pričeli proti temu protestirati, češ, da jim zavidamo nemščino. Mi pa pravimo: Nič vas ne zavidamo, pač pa zahtevamo, da se tudi spoštujejo pravice slovenskega jezika na slovenski zemlji. Res jih je mnogo, ki spe, a nekateri so že zbujeni. Ljudstvo se zaveda in kmalu pride čas za Čobala v Zagorju, ko bo popolnoma propadel. Poglejmo njegove organizirance. Dne 25. t. m. je bil Božič. Sinovi brusarjev in steklarskih staršev pa so ta dan praznovali s tem, da je eden izmed sedmorice udaril z neko stvarjo po glavi Antona Geca tako, da mu bo gotovo izteklo oko. Pač lepa organizacija. Pri e. kr. okrajnem glavarstvu v Litiji je bil vložen vsled nepravilnosti pri volitvah v okrajno bolniško blagajno litijsko od strani delojemalcev protest. Ker so bile volitve odbora proti protestu razpisane na nedeljo, dne 26. t. m., smo par dni poprej povprašali brzojavnim putem, se li volitve vseeno vrše in zaedno smo plačali obratno brzojav, a mesto obratnega brzojava smo prejeli pismeno obvestilo od nadzorništva tukajšnje bolniške blagajne.

d Iz Loškega potoka. V nedeljo 19. decembra je imela tukajšnja podružnica sv. Cirila in Metoda svoj občni zbor. Podružnica je bila pred več leti ustanovljena, a zadnje čase je njeno delovanje vsled raznih krajevnih in drugih razmer nekoliko prenehalo. Prenehali pa niso darovi mnogih rodoljubov tukajšnjega okraja, ki so zlasti lansko leto iz nabiralnikov, kakor tudi od raznih nabiralecev prihajali glavni družbi v Ljubljano. Da pa se delovanje in požrtvovalnost tudi na vnanje pokaže in speče vzbuja, sklenilo se je podružnico zopet oživiti. V gostilni g. Fr. Rusa na Hribu se je zbralo precejšnje število zborovalcev, največ iz vasi Travnika, manj s Hriba, nikogar pa ni bilo iz velike vasi Retje. Lepa udeležba za vse dobro in plemenito navdušenih Travičanov naj bode za zgled in spodbudo tudi ostalim vasem, da v čim največjem številu tudi pristopijo kot člani k podružnici. Katera občina je bolj poklicana, da podpira družbo sv. Cirila in Metoda, kakor ravno Loški potok? Saj ima pri svojih najbližnjih sosednih občinah Dragi in Travniku najboljši

zgled, kako se naš narodni nasprotnik vedno bolj zajeda v slovensko ozemlje. Kako daleč seza zagrizenost nemških prebivalcev občin Drage in Trave, priča nam to, da sta se obe občini izrekli proti ustanovitvi sodišča v Loškem potoku, kamor bi imeli 9, ozir. 15 km, med tem ko imata k sodišču v Kočevje 50 oziroma 54 km. A rajše bi še hodili v tako oddaljeno nemško Kočevje, nego v tako bližnji slovenski Loški potok, in to zgolj iz narodnega sovraštva. To dragi občani nam dá mnogo misliti! Loški potok mora stati kot trdna postojanka, kot trdnjava, kot branik med Slovenci in nemškimi Kočevjarji. Ako bomo pa mlačni in nebržni v narodnem ožiru, znamo mi za Drago in Travo v nedoglednem času priti na vrsto, kakor je popolnoma opravičen sum izrekel govornik na občnem zboru g. Ivan Rus. Sklicatelj občnega zbora, nadučitelj Wigele, je pojasnil v poljudnih besedah pomen ustanovitve, namen in delovanje podružnic sv. Cirila in Metoda. Poslušalci, med katerimi je bil tudi nežni spól častno zastopan, so govorniku navdušeno pritejevali. Ko so še tudi drugi govorniki, kakor g. Ivan Rus, g. tajnik Majcen in gđc. Šusteršič priporočali pristop k podružnici, se je vršilo vpisovanje udov. Pristopilo je takoj isti dan 50 udov, med njimi 7 ustanovnikov. A kakor se nam obeta, pristopilo jih bode še precejšnje število. Pristopili še niso člani iz Drage in Trave, katerim se radi skrajno slabega vremena ni bilo mogoče udeležiti zborovanja. Na predlog g. Ivana Rusa je bil soglasno izvoljen tale odbor: Predsednik: Wigele Ferdo, nadučitelj; namestnica: Koy Matilda, e. kr. poštarica; tajnik: Majcen Miro, posojilniški tajnik; namestnica: Einspieler Marija, učiteljica; blagajničarka: Zagorjan Marija, učiteljica; namestnik: Mihič Hubert, posestnik in gostilničar; odbornika: Levstik Ivan, posestnik v Travniku št. 14, Vesel Josip, posestnik v Travniku št. 37, namestnika: Bambič Ivan, posestnik v Travniku št. 38, Šusteršič Marija, učiteljica; pregledovalca računov: Rus Franc, posestnik in gostilničar na Hribu, in Polanc Josip, učitelj. Delegat za glavno skupščino: Rus Ivan, trgovec in posestnik na Hribu. Ko se je g. predsednik zahvalil zborovalcem, zlasti Travičanom za obilno udeležbo, se je pričela neprisiljena prosta zabava, med katero so gospice učiteljice prav pridno razpečavale narodne kolke in družbine razglednice, ki žal, da jih je prehitro zmanjkalo. Kako požrtvovalno navdušeni so bili zborovalci, nam je dokaz to, da se je ena sama družbina razglednica na dražbi prodala za 32 K. S trdno nadejo, da ta podružnica ne bo več zaspala, kličemo zavednim Potočanom, zlasti Travičanom in novo izvoljenemu odboru: »Le krepko naprej v obrambo naše ljube domovine in našega milega materinega jezika!« Za družbo sv. Cirila in Metoda najbolj vneti rodoljub ribniškega

okraja g. Pogorelec iz Sodražice nam je poslal v dar 5 K, za kar mu bodi izrečena tem potom iskrena zahvala. Glavni družbi v Ljubljani smo takoj odposlali 227 kron 47 vinarjev.

d Pri zadrugi obrtnikov črnomaljskega sodnega okraja v Črnomlju se je vršila preizkušnja za pomagalska dela na dne 12. grudnia 1909 ob 10. dopoldne. K skušnjji so se prijavili štirje pomočniki in sicer dva čevljarska, eden mizarski in eden krojaški pomočnik. Uspeh preizkušnje je bil: eden pomočnik je napravil preizkušnjo z dobrim in dva z zadostnim uspehom, dočim je eden od preizkušnje odstopil.

d Čuden dušni pastir je vsekako šentjanški župnik Nemanič. Na prižnici se vedno krega zaradi bire in zaradi tožb, ki jih je vložil proti svojim župljanom. Če je pa resnično, kar se nam poroča o njegovih pridigi na praznik Matere božje, potem pač župnik Nemanič ni sposoben za dušnega pastirja, ampak bolj za konjskega mešetarja. Rekel je baje: »Pri moj duš, dvakrat sem izgubil, zdaj pa ne bom,« namreč tožbo radi bire. Potem je ljudem rekel, da naj pri blagoslovu vsi pojo ter je baje svoj poziv podkrepil z besedami: »Saj te ne bo hudič vzel, če boš enkrat usta odprl.« V šentjanški cerkvi so imeli tudi prav lep visok oltar, pa ga je pustil župnik podreti, na njegovo mesto pa je postavil nekaj, kar je bolj podobno sušilnici za hruške kakor pa oltarju. Zdaj je pa nagnal vse terecijalke, da nadlegujejo ljudi za nov oltar. Bog je bil gotovo zadovoljen s starim oltarjem, če župnik ni bil, naj si ga zdaj sam na svoje stroške napravi. Mi revni kmetje pa nimamo nič denarja za župnikove muhe.

d Aretovan je bil v ponedeljek v Ljubljani 30letni posestnik Jožef Ožanc iz Broda ob Kolpi, ker je hotel na svojo pest spraviti v Ameriko 6 svojih sosedov. Oddali so ga e. kr. deželnemu sodišču. Mož se bode moral zagovarjati tudi zaradi popačenja javnih potnih listov.

d Pretep v kantini. Kako vzorne voditelje ima krmeljska premogokopna družba, kaže dogodek 20. decembra, ko je bil g. Flatschat ranjen in se je le sreči zahvaliti, da ga niso rudarji nevarno poškodovali. Ta nemčurski uradnik ima grozno jezo na slovenske delavce; povsodi jih izziva, kjer le more. Posebno jezo je pa jel kuhati sedaj zadnje čase, odkar so ga slovenski časopisi malo podregali. Zato pa sovraži vsakega zadnjega delavca. Morda misli, da bo s pretepom rešil mater Germanijo. Ali moti se g. Flatschat. Dne 20. decembra so se zbrali rudarji v kantini k večerji. Med večerjo so se malo sprekli. Med tem preprirom je naenkrat priletel Flatschat ter jel mlatiti po nekem rudarju z železno palico. Ni čuda, da je zavrela kri rudarju. Potegnil je nož in se jel braniti. Pri tem je moža tudi ranil. Žalibog da je pri nas ta slaba navada, da ljudje pri vsakem preprirom takoj potegnejo

nož. Toda gospod vodja, zapomnite si to, da kdor se med otrobe meša, ga svinje požro. S pretepavanjem ne boste daleč prišli, še manj pa oprali čast matere Germanije, na katero ste tako ponosni, ki pa mora biti pač zelo žalostna, ker ima take sine kakor sti vi.

d **Žalostna smrt.** Ravno istega dne smo pokopali rudarja, ki se je žganja tako napil, da je še tisto noč umrl, drugega smo pa komaj rešili smrti. Žalostna smrt je to gotovo, vendar pa bi se ne smelo o tem obžalovanja vrednem dogodku govoriti tako, kakor se je to zgodilo v kantini.

d **Kantina** je shajališče nemčurjev. Ta gospoda se zbira v posebni sobi skoro vsak večer. Tukaj se rešuje čast matere Germanije. Slovenski jezik je izključen, govoriti je dovoljeno samo nemško. Povsodi nemški napisi, nemške vžigalice »den Brüdern im bedrohten Land« stoje po mizah. Čudimo se, da se družita s to gospodo tudi oba gospoda uradnika s postaje. Saj je vendar še ena dobra in narodna gostilna v Krmelju, zakaj pa tja ne gresta? Malo bolj narodni in ponosni bi že lahko bili gospodje!

d **Požar v premogokopu.** »Slov. Dom« je že enkrat omenil, kakšna »grajzlarija« je ta premogokop. Brez vsakega orodja, vsega manjka vse povsod. To se je pokazalo v nedeljo, ko se jim je užgalo poslopje, kjer se premog razdeljuje. Da niso imeli na postaji brizgalne, pogorelo bi bilo vse. Zakaj? Zato, ker premogokop, ozir. taki voditelji kot je g. Flatschat, ne mislijo niti od danes na jutri.

Strašna železniška nesreča.

Na progi Praga - Brno se je na Božič prigodila strašna nesreča. — Na postaji Uhersko je trčil brzovlak, ki je prišel iz Prage, z vso silo v tovorni vlak, stoječ na tiru.

V trenutku, ko sta lokomotivi trčili druga ob drugo, je bilo razdejano 5 vozov tovornega vlaka in 4 vozovi brzovlaka z lokomotivami vred. Razdejani vozovi so jeli goreti.

Na mestu je bilo ubitih 10 oseb, 28 teško, nebroj pa lahko poškodovanih. Izmed teško poškodovanih so umrli v par dneh 3, a še 13 jih je tako teško ranjenih, da ni upati, da bi okrevali.

Kolodvor in bližnje polje je bilo pokrito z zlomljenimi kosi lesa in železnine.

Nesrečo je baje zakrivil železniški asistent Zejs, ki je dal znamenje, da je prost tir, na katerem je stal tovorni vlak.

Asistenta so zaprli in uvedli proti njemu kazensko preiskavo.

Ponesrečenci so večinoma doma s Češkega in Moravskega. Ponesrečencem, oziroma njihovim rodbinam bo morala železniška uprava plačati primerno odškodnino.

Gorenjski novičar.

Novice iz Št. Vidu nad Ljubljano.

g **Za novo leto.** Adventni čas je čas pokore in odpuščenja. Mi kot verni kristjani, smo klerikalcem vse odpustili ter jim celo želimo, da bi se jim v novem letu vse to izpolnilo, kar vemo, da si srčno žele. Tako n. pr. želimo Zabretu: Da bi v novem letu zopet ustanovil »Bogomilo«, in če mogoče, članarino kolikor toliko še zvišal! — Pagatlju: Da bi postal župan! — Klanfarju: Da bi imele njegove kleti srečo pred daerji! — Klanfarjevemu pisarju Vidmajerju: Da bi tudi v novem letu postrelil mnogo našopanih zajcev! — Organistu: Da bi prejel mnogo ljubeznivosti od Cirile! — Podžupanu Mraku: Da bi šel tudi letos za kake tri dni v špekhamro! — Občinskemu svetovalecu Rahlju: Da bi zopet šel služiti k Šengarju! — Kozlarju: Da bi zopet postal načelnik mizarske zadruge ter da bi združnim članom napravil še več dolga, kot ga je že! — Čukom: Da bi bila kmalu spet v Čebavovem hlevu kaka nova maša, na kateri bi naj kaj vina ostalo, četudi zaklenjenega! — Marijinim devicam: Da bi zamogle v obilnem številu posnemati ono sestro tam v Vižmarjih, ki se zelo sumljivo redi itd. itd. — Torej vsem skup veselo novo leto, pa — brez zamere!

g **Klanfarja**, njegovo pločevino in vijake sta skušala prati zadnjo nedeljo dva duševno malo razvita klerikalna možakarja v neki tukajšnji gostilni. Prišel je namreč med drugim pogovor tudi na »puf« šentviške cerkve, »Rokodelskega doma« in več drugih, za jetiko umirajočih društev, pri katerih ima povsod prvo besedo — Klanfarjev Tone. Pa nekateri človek ima že tako smolo, da mu gre navzkriž, kamor se obrne. Seveda, kakršno je gospodarstvo bodisi v cerkvi ali v kakem društvu, takšno je tudi njega gmotno stanje. Klanfar je svoj čas prav hinavsko obljubil, da bo novi del cerkve brezplačno s pločevino pokrival. In to samo zato, da ni bilo kleparsko delo na zniževalni dražbi oddano. Blagoslavljal so ga takrat s prižnice ljudstvu v slepilo kot plemenitega dobrotnika naše cerkve. Ko je bila pa cerkev zgrajena, se je pa drznil neki ugledni šentvidski posesinik pogledati v farovžu v cerkvene račune in je tamkaj videl Klanfarjev skupni račun za nič manj ko 17.000 K. Račun se je glasil na novo streho 4000 K in na staro »flikarijo« pa 13.000 kron. Ta pogovor je pa gori imenovana možakarja tako užalil, da sta pričela na vse grlo kričati: »Ali ne veste, koliko so pa njega (Klanfarja) vijaki stali, ki se rabijo pri pokrivanju plehnate strehe?« Od dobro poučene strani pa vemo, da je vse ključavničarsko delo pri cerkvi takrat stalo samo okroglih 1000 K. Tak dobrotnik ali darovalec, kakršen je Klanfar, bi bil vsak Šentvidčan rad, še celo Doležar,

namreč, da bi za darilo štirih tisoč kron smel brez konkurenčne razprave ali zniževalne dražbe za staro cerkveno strešno »flikarijo« zaračunati trinajsttisoč kron. Bog nas reši že enkrat gospodarstva tega vsiljivega, samo za svoj žep delujočega človeka! Radovedni pa smo, kako se bo znal na lisjaško zviti način zopet okoristiti pri našem novem pokopališču in novi šoli. Se je že vsilil v ta stavbni odbor, da bo imel besedo, komu se kako delo izroči. Odločno torej protestujemo proti imenovanju Klanfarjevega Toneta v stavbni odbor za novo pokopališče. V vižmarškem vodovodnem stavbnem odseku se je on pokazal za nesposobnega, posebno še, ko ni pravočasno položil računov, kot predsednik stavbnega odbora, kar lahko Vižmarci dokažejo. Iz tega tedaj vidite, kako resnične so zlasti za nas Šentvidčane besede, ki smo vam jih že v 20. številki »Slovenskega Doma« zabeležili in ki jih vam danes zopet na srce polagamo: »Ko dobijo kako koncesijo, se zbirajo okrog nje, kakor kavke in v lepi slogi si jo delé med seboj. A ljudstvo, kake imaš pa ti opravke? — Ti moliš, hodiš za procesijo, vpiješ živio in plačuješ davke.«

g **Čestitam »Slovenskemu Domu«** v imenu samostojno mislečih Šentvidčanov na njegovih uspehih v naši fari. »Slovenski Dom« se je namreč posebno odlikoval s tem, da je vsaj deloma spreobrnil in olikal našega prečastitega Tineta, da je prišel v cerkvi s prižnice res vsaj še nekoliko dostojno božjo besedo oznanjevati. Svoj čas je tako hudo besnel in rohnel ter zmerjal zdaj liberalce, zdaj »Sokole« brezverce itd., da se je ljudstvo naravnost zgražalo. Tako se je lotil enkrat celo kruloveca in drugih čukov, ki so stali v cerkvi za vrati, katere je zamenjal z liberalci. — Torej le na delo somišljeniki tudi v novem letu, ako imamo dolžnosti, imamo tudi pravice. Kdor seje, tudi žanje!

Šentviški kmet.

g **Mlado izobraževalno društvo »Žirovnikov zbor«** priredi svojo novoletnico na novega leta dan v gostilni pri Slepem Janezu, na katero vabi p. t. člane in somišljenike. V nedeljo, 9. januarja 1910. ima pa prvi redni občni zbor v dvorani pri Žibertu na Trati, katerega udeležba naj bi bila polnoštevilna. Društvo ima že jako obširno knjižnico z vsemi novjšimi knjigami, katero redno spopolnjuje. Knjižnica se nahaja pri g. Fr. Matjanu v Šentvidu in je odprta vsako nedeljo popoldne. Tam se tudi člani vsak čas sprejemajo. Vsak mladenič, vsaka mladenka, ki ima veselje do lepega čtiva, naj bode član tega društva, saj z lepim čtivom se širi obzorje mladi duši. Član zamore biti vsak z malim prispevkom 20 vin. mesečno. Društvo bo prirejalo tudi predavanja. Ime »Žirovnikov zbor« si je nadelo po svojem duševnem očetu g. Žirovniku, ki je bil krivično pregan iz Št. Vidu. Da je bil krivično pregan, to je dokazano, ker se mu

z vso hudobnostjo klerikalne nasilnosti ni moglo dokazati ničesar, kar bi bilo vzrok premestitve. Nasprotno, vsi šolski zastopniki v dež. šol. svetu so bili proti premestitvi. Zmagala pa je klerikalna večina, g. Žirovnik pa je njih politična žrtev. Pošteni Šentvičani spominjali se ga bodo vedno in tudi njegovo delo ostane za vedno zapisano v Št. Vidu. Spominjati se ga bodo morali pa tudi njegovi klevetniki, katerim je s tem vedno vžgan pečat nesramnih denuncijantov.

g Kaj pomeni ključar v cerkvenem predstojništvu, če ne kima, in kaj, če kima? — Dolgo vrsto let je bil v Št. Vidu za ključarja ugledni in občespoštovani gospod France Ježek, posestnik iz Poljan. Mož od nog do glave klerikalnega naziranja, sicer pa odločen in samostojen človek. Ta njegova samostojnost pa našemu prečastitemu Tinetu ni bila všeč. Nekoč, ko se ni hotel za neko cerkveno posojilo za nobeno ceno podpisati, je pa Tine zaceptal nad njim: »Ako se Vi ne podpišete, se bode pa Rahu.« In od tistega trenutka je bil odstavljen od časti cerkvenega ključarja. Na to njegovo mesto pa je Tine takoj postavil bivšega Šengarjevega hlapca vulgo Rahla iz Vižmarij. A ta človek pa rad kima, kar ga je že Klanfar navadil. Iz tega tedaj sledi, kaj pomeni ključar pri cerkvi. Če kima, nič, ker s tem župniku vse pritrdi. Če pa ne kima, pa tudi nič, ker ga župnik enostavno lahko odstavi. Cerkevni ključarji so torej samo pesek v oči za ubogo kmečko ljudstvo.

g Telovadno društvo »Sokol« v Škofji Loki ima v nedeljo, dne 2. januarja 1910 ob pol 3. popoldne v društveni telovadnici svoj redni občni zbor z običajnim sporedom. K obilni udeležbi se člani vljudno vabijo.

g Delavsko bralno društvo v Idriji priredi tudi letos dne 31. t. m. svoj običajni Silvestrov večer. Na sporedu so orkestralne točke, ženski in mešani zbori z in brez spremljevanja orkestra. Iz sporeda omenjamo le priljubljen Mihelčičev mešan zbor »Mladost«, ljubko Adamičevo »Ptičko«, popularen Volaričev dvospev »Slovenskim mladenkam« in Parmov sopran-solo »Cvetočih deklie prsa bela« iz Rokovnjačev, z zborom in orkestrom. Tudi druge zabave bo obilo. Posebno povemo mlademu svetu, da bo letos mnogo prostora za ples, ker so društvu poleg svojih prostorov na razpolago tudi oni, v katerih je bila prej pošta. Vabimo torej k temu lepemu zabavnemu večeru vse člane in prijatelje našega društva!

g »Rokodelski pomočniki v Idriji« priredijo veselico dne 23. januarja v pivarni pri »Črnem orlu«. Začetek ob pol 8. zvečer. Vstopnina 40 vin.

Notranjski novičar.

n Vaditeljski zbor »Sokola« v Postojni naznanja, da se prične 3. prosinca 1910 zopet z redno telovadbo. Telovadne ure so se razdelile tako-le: vsak ponedeljek in četrtek od 5. do 6. popoldne za dečke; vsak torek in petek od 5. do 6. pop. za deklice; vsako nedeljo od 3. do 4. pop. za obrtni naraščaj; vsak torek, četrtek in soboto od pol 9. do 10. zvečer za redne telovadce. Ker je telovadba za dečke, kakor tudi za deklice neprecenljive koristi in potrebne, upamo, da bodo p. n. starši redno pošiljali svoje otroke k telovadbi. Telovadnica je v dvorani »Narodnega hotela«. Na zdar!

n Iz Košane. Dne 23. t. m. se je tukaj vršila volitev predsednika in podpredsednika krajnega šolskega sveta. Za predsednika je bil izvoljen g. Franc Fidelj iz Nove Sušice, za podpredsednika pa g. Jožef Kaluža, dosedanji košanski župan. G. F. Fidelj opravlja službo kot predsednik krajnega šolskega sveta že 24 let. Mož je bil vedno vnet za šolo, trudil se je, da se je sezidalo krasno šolsko poslopje s stanovanjem za vse šolsko osebje, deloval je neumorno, da se je šola razširila iz dveh trirazrednic. Malo je mož, ki bi imeli čast biti predsedniki krajnih šolskih svetov zaporedoma 24 let. Vidi se, kako je mož pri ljudstvu priljubljen in kako ga splošno vse spoštuje, bodisi njegova stranka, kakor tudi klerikalna, izvzemši par cerkvenih ključarjev in mežnarjev. Naj bog ohrani g. F. Fidelja še mnogo let zdravega in čilega, da bi nam še naprej bil v korist za blagor naše mladine.

n Od Sv. Petra na Krasu. Somišljenik nam piše: Ravno na Božič, 25. t. m. zvečer je popivalo v neki tukajšnji gostilni več kmečkili fantov iz neke bližnje vasi. Poznalo se jim je, da so bili že popolnoma vinjeni. Prišel sem tudi jaz v to gostilno ter naročil četrt boljšega vina. Ko mi ga je natakareca prinesla, sem se vsedel k še ne zasedeni mizi in začel čitati »Slovenski Dom«. Preteklo je par minut in že je bila tudi moja miza od teh fantalinov obkoljena. Jaz, nevajen tega hrupa in vpitja, sem si na tihem mislil, da bom svoje vino spil ter jo popihal proti domu. Predno pa sem zamogel to storiti, je že začel nek pobalin nad menoj vpiti, da se tukaj ne bodo brali časniki itd. Ker nisem imel s temi fanti nobene zveze in jih tudi poznal nisem, se tega petelinčka nisem ustrašil, ampak sem mu odgovoril, da imam v gostilni pravico vse časopise prebrati, ter sem naprej prebiral omenjeni časnik. Predrzní fantalin, ki je pa imel že precej let, ni mogel najti pravega odmeva, je stopil k meni ter mi vpričo vseh ljudi iztrgal časopis iz rok. Meni je bilo te neumnosti dovolj, plačal sem svoje vino in zapustil gostilno. Oseba pa, ki mi je že dobro znana, mi naj bo hvaležna, da ne storim drugih korakov, ker imam dovolj prič za to. Kaj takega se

zamore pač pripetiti le v Sv. Petru, kjer vlada najstrupenejši klerikalizem, zato takim ljudem ne smem zameriti. Mislim si samo, da naj jim bog odpusti, ker ne vedo, kaj delajo. Bival sem že tudi v dveh večjih mestih na Kranjskem, kjer prebivajo strastni liberalci, kakor jih nazivljata »Slovenec« in »Domoljub«, a tam sem videl poštene ter izobražene ljudi in povsod so me spoštovali, akoravno sem bil tujec.

n Iz Podkrajja nam pišejo: Upamo, da sprejmete te vrstice v svoje predale, da izve širša javnost, kako brezpotrebno se zapravlja deželni in državni denar za podpore vodovodom. Koliko vasi je po Notranjskem, ki bi jim bil nujno potreben vodovod, a ga nimajo. Tu pri nas je 56 hiš. Imamo že tri vodovode od prej ter dva javna studenca, v katerih ni še nikdar vode zmanjkalo. Bila je pa še peščica klerikalcev, ki še ni imela v hiše napeljene vode. Pred nekaj leti so se še ti pogodili z nekim podjetnikom, da jim za 1000 K napelje vodo v hiše. Rezervoar je bil že v delu, jarek za cevi že do dve tretjini izkopan. A prišle so zadnje deželne in državnozborske volitve. G. Nace Žitnik je rekel: Če mene izvolite, ste zagotovljeni deželne in državne podpore. In res, izpolnil je dano besedo. Zakopali so izkopano grapo in rezervoar in začeli graditi moderen vodovod, ki je sedaj končan. A baje ne v največjo zadovoljnost solastnikov! Ko so se najbolj veselili svoje zmage, je odpovedal vodovod delovanje. Žalostno so pritiskali zaklopnice, a niti kaplje vode ni priteklo. Novo korito je stalo prazno, mož (izlivka) na koncu pa s povešeno glavico. Urno so poslali nekega gospoda v Ljubljano k doktorju — a bolezen je menda neozdravljiva, zakaj koj po povratku dotičnika iz Ljubljane so prestavili starega moža z bistro studenčnico vred k novemu koritu, in so odstranili staro leseno korito. Seveda bi ne bilo lepo: staro korito vedno polno vode, novo zraven pa prazno! Izzivalno gledata sedaj moža vsak z enega konca korita drug v drugega, češ, kdo je boljši. Tujec, ki ga pot mimo vodi, si misli, tu imajo pač preveč denarja, ker k enemu koritu, ki drži komaj kakih deset škafov, postavijo kar dve izlivki. Pri nas res ni bilo potrebno graditi vodovoda, ker je nebroj studencev v bližini in bi si lahko še ostali posestniki sami napeljali vodo v hiše, kar bi jih mnogo manj stalo, kakor jih bo, če tudi dobe veliko podporo. Takšno je gospodarstvo klerikalcev! Seveda, saj plača kmet velikanske davke, ki se potem proč mečejo za take in enake podpore. Koliko jih pa trpi neznošno pomanjkanje vode ob suši, a nimajo nobenega vodovoda.

n Iz Erzelja pri Vipavi nam piše somišljenik: Poročal sem vam že o naših občinskih volitvah. Pritožbe, ki so jih napravili klerikalci, še niso rešene. Naredili so kar pet pritožb in vseh pet je menda spisal braniški Kovač. Če jih je pisal na

nakovalu, ne vem; vem pa, kdo ga je naprosil, da je pisal pritožbe. Ko so zvedeli klerikalci, da so pri volitvah propadli, se je zbal njih »generalstab« na Taboru in njih »general« je hotel takoj sam pisati pritožbo. Drugi so pa sklenili, da se pošlje dva odposlanca k g. nunčku v Branico, ki naj naredi pritožbe. Da ne bi odposlanca na poti omagala, so jima dali za krepilo pršuta in čutarico vina. Gospod nunček so Erzeljca prijazno sprejeli, jima takoj naredili pritožbe in po stari navadi vse obljubili, česar ne bodo nikdar izpolnili. Potem so dali »poslancema« še najboljšega tropinoveca. Domov se je pot bolj vlekla. Enega so so tiščala bota, drugemu pa so se opletala krila okrog nog. »Generalstab« na Taboru je težko čakal odposlanca, ker ju pa predolgo ni bilo, se je okrajšil njih »general« in sam spisal tudi pritožbo, ki se glasi menda takole: »Rekurz s pritožba na tu glavarstvu volil. otpora na Erzelju«. Kaj je siromak s tem mislil, se ne ve. Če bi vedel še naprej vsebino pritožbe, bi jo navedel, a ne vem. — Eden izmed zagrizenih devetih.

n **Od Sv. Trojice** se nam piše: Naš župnik Bajec se na vse pretege peha za neki most pri Ulaki. Najel je nekega favroškega lizača, ki hodi od hiše do hiše, od bajte do bajte ter izsiljuje kronce iz najrevnejših ljudi. Bajec grozi tistim, ki bi ne hoteli dati za most, da bodo morali plačati kazen. Kdor bo šel peš čez most, bo plačal 2 K, kdor bo šel z vozom bo plačal 5 K. Kazen bo pobiral župnik Bajec, mu vsaj ne bo treba razgrajati v cerkvi kakor je razgrajal dne 8. in 12. t. m. Morda bo nabral tudi za škofa Bonaventuro kake kronce, da ne pridejo njegovi zavodi v Št. Vidu na boben.

n **Čukarija na Rakeku** je menda najimenitnejša kar so jih do zdaj napravili. Dne 19. t. m. so imeli naši Čuki v živinskem hlevu Jožeta Steržaja vaje. Nekatere čuke so kupile za eno krono žaganja, da so pokrile kravje odpadke. Opozarjamo pa, da bi Čuki lahko še požar provzročili, ker v hlevu cigarete kade. Ko je omenjenega dne trobentač s trobento klical Čuke v hlev, so ljudje mislili, da žene vaški pastir živino na pašo. Naši Čuki menda mislijo, da bodo Materi božji spodmaknili stolček, na katerega bodo posadili čukarske device.

n **Kdo laže?** Zadnji »Domoljub« piše, da je »Slov. Dom« spustil veliko race v svet, ko pravi, da so v erzeljski občinski odbor prišli sami naprednjaki. No, če misli tisti »Lenivčan«, da od »Slov. Doma« beže tako race, kot je njim svinja, se jako moti. Le en klerikalec je v odboru, pravi »Domoljub«, in ta je g. Sorta iz Kodretov. Lepo priznanje, da »Slov. Dom« le ni lagal, če je našel »Domoljub« enega celega klerikalca. Da g. Sorta ni napreden (če ne, ne bi pustil svoje ime zlorabljati, v kaj? — ve sam), smo vedeli; vemo pa tudi, da je bil izvoljen od naprednjakov iz Bra-

nice, No, in če je en klerikalec v odboru, ki pa je izvoljen od naprednjakov, vendar ni »raca«, če se piše, da je zmagala na celi črti napredna stranka. — Eden izmed devetih.

Zahvala gojencev „Ruskega Zjerna“.

Gojenci društva »Ruskoje Zjerno«, ki so se letos praktično učili kmetijstva na Slovenskem, so nam poslali tole zahvalo s prošnjo, da jo priobčimo: »Spomladi letošnjega leta je nas poslalo društvo »Ruskoje Zjerno« na Kranjsko in v druge slovenske pokrajine v svrhu, da se izpopolnimo v kmetijstvu in v sorodnih strokah. Štiri izmed nas so poslali v Ljubljano pod pokroviteljstvom g. Ivana Hribarja, župana ljubljanskega, ki je nas priporočal in poslal v Malo vas pri Trebnjem graščaku g. Juliju Treotu, kjer smo ostali sedem mesecev. Prvi čas po našem prihodu je nam bilo hudo in dolgočasno, v prvi vrsti zatogadelj, ker nismo znali slovenskega jezika. Toda naš dobri gospod Treo se je trudil na vse načine, da nas razvedri in razveseli. V to svrhu so nas ob nedeljah in praznikih pošiljali v sosedne vasi, nam dajali popolno svobodo, prirejali nam v razvedrilo razne igre, v prvi vrsti pa so nam nemu trudu posrečilo osvojiti slovenski jezik, s čimer nam je padel kamen s srca. V prostih prazničnih dneh smo posečali se trudili, da bi nas čim najpreje naučili slovenski. Končno se je nam vzpričo splošno-sosedne vasi in spraševali kmete o njihovem gospodarstvu. Ti so nam ljubeznivo in drage volje razkazovali svoje gospodarske naprave. Takisto je nam šel na roko tudi naš gospodar ves čas, ko smo bili pri njem, ter nas poučeval o vsem, kar je nas zanimalo in kar je bilo za nas važnega. Dolžni smo mu za to veliko hvalo. Po končanih poljskih delih smo bili nato v našo veliko žalost primorani zapustiti Malo vas, dobrega svojega gospodarja ter se posloviti s Kranjske z njenimi dobrosrčnimi, prijaznimi in gostoljubnimi prebivalci. Ostavivši Vas, izrekamo vam sedaj svojo iskreno, presrčno zahvalo — v prvi vrsti dobremu svojemu pokrovitelju g. Ivanu Hribarju, županu ljubljanskemu, za blagohotno priporočilo našemu dragemu gospodarju, v drugi vrsti pa srčno zahvalo našemu dobremu g. Juliju Treotu in gospem Stefaniji in Franiji Treotovi za rodiljsko skrb za nas in negovanje, končno pa se zahvaljujemo vsem kmetovalcem v sosednih vaseh za bratsko ljubezen, prijateljstvo in gostoljubnost. Nadejamo se, da bodo prihodnje leto naši nasledniki, mladi gojenci »Ruskega Zjerna« prav tako sprejeti kakor mi in da boste tudi z njimi tako dobri kakor z nami. Še enkrat vam vsem: presrčna ruska zahvala. Bog naj vam da zdravje in srečo v življenju. Za hvaležne gojence društva »Ruskoje

Zjerno«: Jefin Veselov in Ivan Kostrov. — Blanskona Moravskem, meseca decembra 1909.

Glas iz Vestfalskega.

Hardel, Vestfalsko, 17. dec. 1909.

Dragi »Slovenski Dom!« Sprejmi v svoje predale nekaj vrstic, ki jih je napisala trudna roka slovenskega rudarja, daleč od svoje domovine. Najprej naj pripomnim, da dobivamo tukajšnji naročniki »Slovenski Dom« vedno o pravem času, medtem, ko dobivajo »Domoljubovi« naročniki svoj list šele teden po izidu. »Domoljubovi« naročniki se sicer zato jeze, mi pa mislimo, da ni vredno jeze, če sploh nikdar ne berejo »Domoljubovih« neumnosti. Saj »Domoljub« tudi nič drugega ne piše, kakor o »izobraževalnih« družbah, v katerih se slovenska mladina samo pohujšuje. Čudimo se, kako more biti kranjski kmet tako neumen, da bere tak list, kakor je »Domoljub«. Menda mislijo kranjski kmetje, da se bodo v »landauerjih« vozili, kadar postaneta ministra dr. Krek in dr. Šusteršič. Najbolj zanimiv v »Domoljubu« je pa listek »Zadnji dnevi Jeruzalema«, ki že dve leti izhaja. Tukaj smo vsi tega mnenja, da je dotični »pisatelj« že davno v norišnici, kajti takih bedarij ne piše človek zdrave pameti. Ob priložnosti se še kaj oglasimo! Pozdrav rojakom v domovini! Ob koncu izrekam še svojo najpresrčnejšo zahvalo gosp. dež. poslancu in odborniku dr. Ivanu Tavčarju za izkazano mi dobroto in dober svet. Prosil sem gospoda poslanca za svet v neki kočljivi stvari. Gospod doktor mi je takoj odgovoril semkaj v Hardel in brezplačno svetoval, kaj mi je storiti. Ravnal sem se po njegovem nasvetu ter res dobil nazaj vse stvari, ki so že šest mesecev ležale na švicarsko-nemški meji in o katerih sem menil, da so že zdavna izgubljene. Da sem torej dobil te stvari, ki so zame velike vrednosti, zopet nazaj, se imam zahvaliti edino poslancu dr. Ivanu Tavčarju, zato me veže dolžnost, da se gospodu doktorju tem potom javno zahvalim. Bog živi dr. Tavčarja!

Blaz Mlakar.

Ljudje okoli „Cleveladske Amerike“, njih značaj in delovanje.

(Izviren dopis iz Amerike.)

Slavno uredništvo »Slov. Doma«!

Te dni mi je prišlo v roko ono zloglasno glasilo cleveladskega Pavlihe »Cleveladska Amerika«, v čigar kolonah je skrpan neki uredniški spis — »aditorial«, v katerem imenuje vse Slovence v stari domovini »green-horne« — norce. Da je ta moja izjava resnična, naj potrdijo iz tega lista vzeti sledeči stavki:

»V starem kraju, kakor znano imajo toliko strank, da vodje teh strank še sami ne vedo, kaj so pravzaprav. Radikalci, klerikalci, liberalci, narodnjaki, naprednjaki, rdečkarji, kazinotje, sploh stranka nad stranko. Vsi ti božji volki so seveda tudi zastopani po časopisju, katerih je toliko, da na Kranjskem sploh ni treba kupovati papirja za nobeno rabo.«

To je torej dokaz; to je torej potrdilo, da omenjeni list imenuje starokranjske Slovence, splošno, vse »greenhorne« — norce.

Omenjeni spis bi ameriškim Slovcem lahko na ugledu veliko škodil, ako bi rojaki v stari domovini mislili, da je res ves narod v Ameriki na strani tega pavlihovega organa, ki na tako nesramen način sramoti rojake v stari domovini.

Predno pa rojaki v stari domovini stvar obsojajo in postavljajo rojake v Ameriki v temno luč, je treba, da poznate one »imenitne« ljudi pri »Clevel. Ameriki«, ali bolje pri glasilu clevelandskega Pavlihe. Tudi je treba znati, kakov je njihov značaj in njihov delovanje.

Gospodje, ki se zbirajo okoli tega organa clevelandskega Pavlihe, so Slovcem v Ameriki predobro znani. Živijo v vednem boju, a brez vsakega najmanjšega cilja. Delajo združbo med Slovenci v Ameriki, posebno v Clevelandu, in netijo vedno prepir med narodom. Poskusili so na vse načine, da ugonobijo vse, kar so rojaki s krvavimi žulji zgradili; poskušali so razdreti bratsko ljubezen med narodom slovenskim v Ameriki.

Pred par leti so se bojevali zoper faro sv. Vida v Clevelandu. Na čelu teh ljudi je stala »majka« sedanjega glasila Pavlihe — »Nova Domovina«. Okoli nje so se zbirali isti ljudje, ki sedaj lazijo okoli »Amerike«. Zabili so vrata v cerkev in razdrli so faro sv. Vida, ki je bila ena največjih slovenskih far v Ameriki. Rojaki v Clevelandu so bili tako uplašeni, da si niso upali biti ne na eni in ne na drugi strani.

Revolucionarji okoli »Pavlihe« v Clevelandu so vedno gledali na to, da bi dobili pod svoje kremplje vsako stvar, ki bi jim kaj nesla. Pred nekaj časom so bili tudi pri K. S. K. Jednoti in so celo zastopali svoja društva kot uradniki Jednote. Ko je pa ljudstvo izprevidelo, da delajo ti rokovnjači preveč zgage, so na konvenciji pomedli z njimi. Nato so se začeli bojevati zoper odbor Jednote na vsej črti; prišlo je tako daleč, da sta bila dva glavna razgrajča, in sicer poglavarja, izključena iz Jednote. Pisali so mnogo zoper uradnike Jednote in so tudi ustanovili v Clevelandu svojo edino pravo in sigurno Jednoto, ki pa je po par mesecev životarenja izginila kakor lanski sneg. Nobenih računov se ni dalo članom za vplačane zneske. Sedanji kolovodja »Cl. Amerike«, minister Jare, je bil glavni tajnik te nove Jednote. Ker je tako delaven mož, zakaj ni

delal na to, da se razširi njih družba? Delal je le za to, da je potrosil oni denar, ki so ga člani zložili, ker vedel je dobro, da ne bo treba nikdar računa dajati.

Pred par leti je ravno ta mož bil »bos« pri pokojni »Novi Domovini«, kjer je pošiljal denar v staro domovino hitro in zanesljivo. O tem se pripoveduje prav značilna zgodba.

(Konec prih.)

a »Slovenska Narodna Čitalnica v Clevelandu Ohio je na svojem občnem zboru dne 12. decembra t. l. izvolila nov odbor za leto 1910 in sicer: Predsednik Josip Žele; podpredsednik: Slavoj Trošt; glavni tajnik: Mihael Lah, 1268-E, 55, Street N. E.; blagajnik: Jakob Požun; računski tajnik: Anton Peterlin; knjižničar: Karol Rogelj; odborniki: France Hudovernik, Ferdinand Koblar in France Strehovec. »Slov. narodna čitalnica« se obrača na liste, na katere je naročena, naj bi se ji pošiljali na naslov: »Slovenska narodna čitalnica«, Cleveland, 1113 Norwood, rd. N. E. Cl.-O., pisma pa na I. tajnika Mr. M. Lah, 1268-E., 55 St. N. E.

Cerkvene pristojbine.

Neprestano nam prihajajo od vseh strani vprašanja, ako sme ta ali oni duhovnik računati za pogreb, oziroma za druga cerkvena opravila toliko in toliko kron.

Ker radi pomanjkanja časa ne moremo vsakemu posamniku odgovarjati, približujemo tu najvažnejše določbe o cerkvenih pristojbinah, ki so še sedaj v veljavi.

Evo jih:

Za oklice:

I. oddelek (veliki kmetje) . . .	84 v.
II. » (srednji ») . . .	63 »
III. » (mali ») . . .	42 »
IV. » (kočarji ») . . .	21 »
V. » (delavci, posli, dni- narji itd.)	10 ¹ / ₂ »

Za poroko:

I. oddelek (veliki kmetje) 2 K 10 v.	
II. » (srednji ») 1 » 57 ¹ / ₂ »	
III. » (mali ») 1 » 05 »	
IV. » (kočarji ») 63 »	
V. » (delavci, posli, dninarji itd.)	42 »

Za oklice in poroko skupaj mora torej plačati veliki kmet 4 K 62 vin., srednji kmet 3 K 46¹/₂ vin., mali kmet 2 K 31 v., kočar 1 K 26 vin., delavec, posel, dninar 73¹/₂ vin.

Cerkovniku se plača:

V I., II. in III. oddelku	35 v.
v IV. in V. oddelku	17 ¹ / ₂ »

Za krst otroka ni plačati nobene pristojbine.

Krst je torej brezplačen. Brezplačen je nadalje blagoslov ali vpeljanje matere po porodu.

Za pogreb:

Za osebe pod 9 let in nad 9 let

I. oddelek	1 K 01 v.	2 K 10 v.
II. »	— » 70 »	1 » 05 »
III. »	— » 35 »	— » 63 »
IV. »	— » 28 »	— » 42 »
V. »	— » 14 »	— » 21 »

Poleg tega se plača:

Vsakemu k pogrebu posebej zahtevanemu duhovniku 1 K 5 vin.

Spremljevalcu ali duhovnemu ministrantu 52¹/₂ vin.

Če se jih ni zahtevalo, ni treba nič plačati.

Zahtevanemu posvetnemu ministrantu 10¹/₂ vinarjev in nosilcu križa tudi 10¹/₂ vin.

Za krstni, poročni in mrtvaški list:

I. oddelek	82 v.
II. »	63 »
III. »	42 »
IV. »	28 »
V. »	14 »

Organistu:

Osebe pod 9 let in nad 9 let

I. oddelek	35 v.	70 »
II. »	25 »	35 »
III. »	14 »	21 »
IV. »	7 »	14 »
V. »	3 ¹ / ₂ »	7 »

Pevcem za navadno petje pri pogrebu:

I., II. in III. oddelek	42 v.
IV. in V. oddelek	21 »

Za peto koralno mašo-zadušnico:

Župniku	2 K 10 v.
vsakemu levitu, ki se ga zahteva	— » 82 »
duhovnim ministrantom, če se jih zahteva	— » 42 »
vsakemu posvetnemu ministrantu	— » 10 ¹ / ₂ »
koralistom ali na koru pejočim duhovnikom	4 » 20 »

LISTEK.

Pehtan.

V. V.

Za Pehtana smo ga krstili otroci. Kamor je stopil in kamor se je ozrl »Pehtan, Pehtan« so ga klicali mali gobčki, »Pehtan« se je napenjal frkovec, ki je jedva spregovoril. Vrtili smo se krog njega kakor vrtavke, če je sedel pod prilepom na zadnjem koncu dvorišča. To pa ni bilo zmeraj, le kadar nas je bilo vse polno razposajencev in razposajenk. Poskakovali smo kakor mali pujsi v kališča, da je škropilo na vse strani — tako predrzni smo bili seveda samo mi, kar nas je bilo fantov, punice pa so gledale od daleč in mu strgale korenček, pa same niso vedele zakaj.

Tedaj se je pač včasih zgodilo, da je stegnil Pehtan po bliskovo roko, kar sicer ni bila njegova navada, in zagrabil enega ali drugega za zmršene kuštre ali pa za ušesa. Završčalo in zacvililo je na vseh konceh in krajih širokega dvorišča in kakor bi jih popihnil ali pomedel, so izginili mali Pehtanovi pezavti s pozorišča.

Svojega jetnika pa je posadil Pehtan zraven sebe na bukov čok in pomagati mu je moral prodajati dolgčas, če se mu ni izmuznil na lep način.

Po vasi so vedeli pripovedovati, da je šel Pehtan — to ime se ga je prijelo kakor urok — tedaj, pripovedovali so si, da je šel v svojih mladih dneh, ko se je vračal iz vasi, čez proti, in da se mu je takrat zmešala pamet. Pa to ni bilo res, prav dobro vem, da ni bilo res.

Vseeno pa so svarile stare mamice mlade fante pred vasovanjem: »Ne hodi v vas, utegneš stopiti čez proti, in po tvoji pameti je!«

»Pa kje so proti?« so vpraševali fantje.

»O ti moj ljubi bog, ko bi se to vedelo!« so vzdihovale ženice. In ostalo je tako. Fantje so hodili v vas, pa niso vedeli, ne kje so proti, ne kaj so.

Pa saj sem že rekel, da to tudi ni bil vzrok Pehtanovega pehtanovanja. Majhen je bil in precej rejen že od mladih nog. Debelušček so mu rekali, ko se je še prevračal po brstni travi in plezal po vseh štirih skozi gosto hobatje. Debeluhar in žulej so ga psovali v šoli. Še celo trebušni župnik, ki mu je bil precej podoben, je bril svoje norec z njim. Ker je bil počasen in neokreten, ga je krstil za žuleja, in vsi so mu pravili tako, še pozabili bi bili popolnoma na njegovo pravo ime, da se ni zavzel za ubogega neokretneža mladi učitelj.

»Če slišim še enkrat, da ga kličete žuleja, vas zaprem vse,« je zagrozil razposajenim paglavcem. »Francelj je Potočnikov, zapomnite si!« — Zaleglo je za par dni, ime žulej pa se ga je prijelo že tako do gnide, da so bile vse grožnje zaman, da niti gnet pred zaporom ni pomagala.

Ubogemu Potočnikovemu Francelju so menda prisodile rojenice ob njegovi zibeli, da naj ga kličejo žive dni z izmišljenim imenom.

Ko je prišel v fantovska leta, se je vzrodila tudi v njegovih prsih hočljivost, pa na katerokoli okno je potrkal, povsod so ga odganjala dekleta: »Glej ga no, žuleja, kaj ti pa pride na misel?« In odkuril jo je pobit in zardel je pred samim seboj.

Zardeval je, ko je stopal nogo izpomoljaje po dnevi skozi vas, zardel je skoraj pri vsaki hiši, če se je spomnil svojega brezuspešnega, sramotnega vasovanja.

Bogat ni bil, postaven tudi ne, a v prsih, tam notri, koder je obešeno sree, tam mu je utripalo in butalo, da ga je kar

bolelo. Stokal je ob teh bolečinah in obračal oči v nebo, kakor bi bil božjasten, pa vse ni pomagalo, dekleta so ga odganjala od okenc in fantje so se mu posmehovali.

Spomnil se je tedaj v svoji zadregi nekega dne Nežike, ki je stanovala pri stari teti skoraj na koncu vasi, v bližini našega doma. Sklenil je, da jo obišče in potrka na njeno okence. »Zadnjikrat, oh, zadnjikrat,« je zatrjeval samemu sebi, »in če me Nežika ne mara, ne pogledam nobenega dekleta več, oh, nikdar več, nikdar več!«

Nežika pa je spala v izbi ravno nad vežo. Drobno okence je gledalo čez vrata, usajeno v ahkerce, ki se je videl, kakor lastovičje gnezdo, prilepljeno na streho. Tu je spančkala in sančkala, tu čakala, da jo pokliče fant, je računal Francelj ves blažen v svoji domišljiji.

Lojterco bom pristavil, si je mislil, in je počasi splezal do kašče. Rosna travica mu je oškropila čeveljčke, roka mu je tavalala po črni temini. Zagrabil je za lestvenik, odvdignil je lestvico raz kline, globoko v les pritrjene, naprtil si jo na roke in zgugal se pod okence.

Canevo je postal pod njeno kamrico, prestopal z noge na nogo, sree pa mu je utripalo, da je je čutil v paleu. Poprijel je za lestvine in prislonil lestvico pod Nežikino okence.

Na stežaj je bilo odprto in vse polno rdečih nageljnov in dehtečega rožmarina. Pa rožmarin je visel tako nekam klaverno čez polovico, kakor da ga je burja potlačila in izavala iz lončka. Vzdihujoč in trudoma se utarjajoč, se je dvigal Francelj od klina do klina. Buzarona! to je bilo delo! Primajal se je do okenca.

»Nežika, Nežika, Nežika srčkana!« je zašepetnil v črno tmino.

»Ježes, Jaka!« je začivkuilo iz sobe. »Zdelo, zdelo! V imenu očeta...«

In že je zašumelo čužje v koruznici, zadramasilo je po sobi, prilomastilo do okna in pograbilo Franceljna za goltanec.

Porentov Jaka je bil, Francelj ga je spoznal po roki, ki mu je segla za jopič.

»Jaka, pusti me,« je zajecal, pa že je klopnilo po njegovih čeljustih, zabučalo mu je v ušesih, zavrtelo se mu je pred očmi, zdrsnilo mu je, premajal se je, in predno je mogel želejče premisliti, kaj se gođi z njim, že je tičal do vratu v gnojnici.

Tisti večer so ga pobrali moj oče, premočenega do kože, vsega obupanega in zasmradenega pred pragom. Oprati je moral svoje grešno telo pri studencu, obleči je moral staro, razcapano obleko nedavno umrlega hlapca, ki mu je bila na vseh krajih predolga. Čez pas je moral prevezati hlače z vrvico, ker so mu bile preozke. Toda še ko je bil zopet na suhem, ni mogel povedati, kaj se mu je zgodilo. Sohtal je in sohtal, jecal in se pačil in vse prigovarjanje ni pomagalo — ni se dal utolažiti.

(Dalje.)

Izdajatelj in urednik Rasto Pustoslemšek.

Tržne cene v Ljubljani

od dne 24. decembra do 29. decembra 1909.

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	14	1	40
1 " " " II. " . . .	1	—	1	20
1 " " " III. " . . .	—	90	1	12
1 " telečjega mesa . . .	1	20	1	80
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	1	60	2	—
1 " " " (prekajenega) . . .	1	80	2	—
1 " koštrunovega mesa . . .	1	08	1	12
Prašiči na klavnici . . .	1	28	1	36
1 kg masla . . .	2	50	2	60
1 " masla surovega . . .	2	10	3	20
1 " masti prašičje . . .	2	—	2	20
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	80	2	—
1 " slanine prekajene . . .	1	80	2	—
1 " sala . . .	1	96	2	—
1 jajce . . .	—	9	—	10
1 l mleka . . .	—	20	—	24
1 " " posnetega . . .	—	10	—	—
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " " kisle . . .	—	80	—	90
1 kg medu . . .	1	20	1	40
1 piščanec . . .	1	40	1	90
1 golob . . .	—	45	—	50
1 raca . . .	2	60	3	—
1 gos . . .	—	—	—	—
1 puran . . .	6	—	9	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	46	—	—	—
100 " " " " 1 . . .	45	50	—	—
100 " " " " 2 . . .	45	—	—	—
100 " " " " 3 . . .	44	—	—	—
100 " " " " 4 . . .	43	—	—	—
100 " " " " 5 . . .	41	—	—	—
100 " " " " 6 . . .	39	—	—	—
100 " " " " 7 . . .	33	—	—	—
100 " " " " 8 . . .	16	—	—	—
100 " koruzne moke . . .	21	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	39	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	37	—	—	—
100 " ržene moke . . .	33	—	—	—
1 l fižola . . .	—	20	—	32
1 " graha . . .	—	—	—	—
1 " leče . . .	—	44	—	48
1 " kaše . . .	—	20	—	22
1 " ričeta . . .	—	20	—	—
100 kg pšenice . . .	27	—	—	—
100 " rži . . .	21	50	—	—
100 " ječmena . . .	18	—	—	—
100 " ovsu . . .	17	40	19	—
100 " ajde . . .	19	—	20	—
100 " prosa belega . . .	18	—	—	—
100 " " navadnega . . .	—	—	—	—
100 " koruze . . .	15	—	18	—
10 " krompirja . . .	4	80	5	—

Lesni trg.
Na trgu je bilo
— voz in — čolnov z lesom
Cena trdemu lesu od 10 K — h
do 11 K 50 h za m³.
Cena mehkega lesu od 9 K — h
do — K — h za m³.

Trg za seno, slamo in steljo.
Na trgu je bilo
— voz sena 10 — 10 70
— " slame 8 — 10 40
— " stelje — — —

Usem naročnikom, prijateljem in
somišljenikom

želi

veselo in srečno

ново leto

uredništvo „Slovenskega Doma“.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto dne 24. decembra 1909.

Gradec: 28, 51, 1, 15, 5.

Dunaj: 10, 80, 88, 87, 76.

Čištnica uredništva.

Dopisniku v Št. Vidu. Dotični dopis, za katerega sprašujete, je silno nevaren, ker nam lahko obesi tožbo na vrat. Zato ga ne moremo priobčiti. Oprostite!

Dopisniku v K. na D. Naš list je majhen in šele v povojih, zato ne more plačevati nagrad svojim sodelavnikom. Izjemoma pa vam nakažemo malo nagrado.

Vpraševateljem. Sprejeli smo toliko vprašanj, da jih sedaj ob silnem poslu ob novem letu pri najboljši volji ne moremo rešiti. Prosimo nekoliko potrpljenja!

Čitatelje in naročnike našega lista prosimo, da se v vseh zadevah, kjer žele nasvetov in poduka, obračajo na uredništvo »Slovenskega Doma«, ki odpre poseben predal za vprašanja in odgovore.

Eng. Franchetti

v Ljubljani, Sodnijska ulica 2, nasproti kavarne „Evropa“
priporoča svojo elegantno in higijenično urejeno

brivnico

in prodajo raznih dišav in kozmetičnih predmetov.

Svoji k svojim!

20 52-25

50% prihranite!

Kri! torej polovico stroškov prihranite v gospodinjstvu na kavi, sladkorju in mleku. 4 52-1

Moč! dosežete in ohranite.

Zdravje! Kdor se hoče o tem prepričati, dobi vsak knjižico brezplačno

v lekarni Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani ali pa po pošti, vsak, kdor po njo piše.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Del. glavničã K 3.000.000.

Stritarjeve ulice šte. 2.

Rezervni fond K 300.000.

Podružnica v Spljetu.

Podružnica v Celovcu.

Podružnica v Trstu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevnem kurzu.

52 52-18

Odvetnik

dr. Josip Globevnik

naznanja, da je otvoril
v lastni hiši v Novem mestu
svojo 72 3-2

odvetniško pisarno.

G. ČADEŽ

Mestni trg št. 14

poleg Urbančeve manufakturne trgovine
priporoča 13 12-8

klobuke in slamnike

čepice, razno moško perilo, kravate, ovratnike itd.

Blago imam solidno, cene zmerne.

Postrežem točno.

Popravila in preobleke točno
in ceno.

Popravila in preobleke točno
in ceno.

Najcenejše solnčnike in dežnike

domačega izdelka priporoča

3 52-1

Josip Vidmar

v Ljubljani

Pred Škofijo 19,

Stari trg 4,

Prešernova ulica 4.

Stanje hranilnih vlog nad 36 milijonov kron.

Rezervni zaklad nad 1 milijon kron.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA.

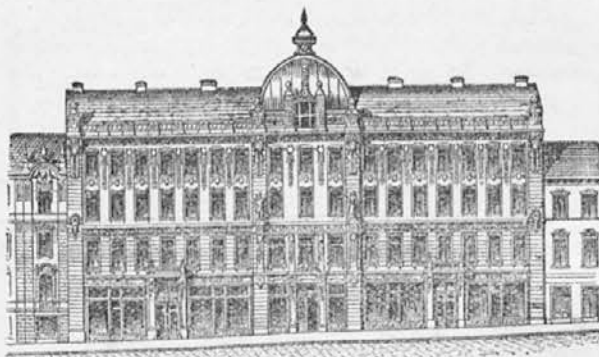
Za varnost denarja je porok zraven rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in vso davčno močjo. V to hranilnico vlagajo sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkveni denar.

Mestna hranilnica ljubljanska sprejema hranilne vloge vsak dan od 8. do 12. ure popoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$ ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu.

Dne 1. in 16. vloženi denar se obrestuje takoj.

Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega in ga vlagateljem ne zaračuni.

Denar se lahko pošilja tudi po pošti.

Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo.

Posoja se na zemljišča po $4\frac{1}{2}\%$ na leto. Z obrestmi ob enem pa plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo skupaj ravno 5% izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v $62\frac{1}{2}$ leta. Kdor plačuje 6% izposojenega kapitala, poplača dolg že v 33 letih. Dolžnik more svoj dolg poplačati tudi poprej ako to hoče.

Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

Mestna hranilnica izdaja lične domače hranilnike proti vlogi 4 kron, ki se takoj obrestujejo. Priporočamo jih zlasti staršem, da z njimi navajajo otroke k varčnosti.

V podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov je vpeljala ta slovenska hranilnica tudi

kreditno društvo.

Mestna hranilnica ljubljanska se nahaja v lastni palači
v Prešernovi prej Slonovi (Elefantovi) ulici števil. 3.

1 52-1

Ustanovljena 1882.

Pošt. hranilnični račun št. 828.406.

Telefon števil. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, na Dunajski cesti števil. 18, v Ljubljani

v lastnem združnem domu.

je imela koncem leta 1908 denarnega prometa

K 71,417.344·75

upravnega premoženja

K 17,519.983·93.

Obrestuje hranilne vloge

po $4\frac{1}{2}\%$

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Uradne ure vsak dan
od 8.—12. in od 3.—4.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog dne
31. decembra 1908

kron 17,102,911·27.

Posojuje na zemljišča po $5\frac{1}{2}\%$ z $\frac{1}{2}\%$ na amortizacijo ali pa po $5\frac{1}{4}\%$ brez amortizacije. Na menice pa po 6% . Posojilnica sprejema tudi vsak drug načrt glede amortizacije dolga.

Uradne ure vsak dan
od 8.—12. in od 3.—4.

2 52-1